DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

4. maj 2010 *

I sag C-533/08,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 68 EF og 234 EF, indgivet af Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandene) ved afgørelse af 28. november 2008, indgået til Domstolen den 3. december 2008, i sagen:

**TNT Express Nederland BV**

mod

**AXA Versicherung AG,**

har

* Processprog: nederlandsk.

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, afdelingsformændene A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, R. Silva de Lapuerta og C. Toader, samt dommerne K. Schiemann, P. Kūris, E. Juhász, M. Ilešič (refererende dommer), J.-J. Kasel og M. Safjan,

generaladvokat: J. Kokott
justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 17. november 2009,

efter at der er afgivet indlæg af:

— TNT Express Nederland BV ved advocaat J.H.J. Teunissen,

— den nederlandske regering ved C. Wissels og Y. de Vries, som befuldmægtigede,

— den tjekkiske regering ved M. Smolek, som befuldmægtiget,

— den tyske regering ved M. Lumma og J. Kemper, som befuldmægtigede,

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved A.-M. Rouchaud-Joët og R. Troosters, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 28. januar 2010,

afsagt følgende

**Dom**

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 71 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001 L 12, s. 1) og artikel 31 i konventionen om fragtaftaler ved international godsbefordring ad landevej, undertegnet i Genève den 19. maj 1956, som ændret ved protokollen undertegnet i Genève den 5. juli 1978 (herefter »CMR«).

2 Anmodningen er blevet fremsat i en sag mellem TNT Express Nederland BV (herefter »TNT«) og AXA Versicherung AG (herefter »AXA«) vedrørende fuldbyrdelse i

Nederlandene af en tysk retsafgørelse, hvorved TNT dømtes til at betale erstatning i anledning af bortkomst af gods under en international transport ad landevej.

## Retsforskrifter

*Forordning nr. 44/2001*

3 I første betragtning til forordning nr. 44/2001 anføres:

»Fællesskabet har sat sig som mål at bevare og udbygge et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hvor der er fri bevægelighed for personer. Med henblik på gradvis at indføre et sådant område bør Fællesskabet bl.a. vedtage de foranstaltninger vedrørende samarbejde om civilretlige spørgsmål, der er nødvendige for det indre markeds funktion.«

4 I forordningens sjette betragtning anføres:

»For at virkeliggøre målet om fri bevægelighed for retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område er det nødvendigt og hensigtsmæssigt, at reglerne for retternes

kompetence og for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser fastlægges i en bindende og umiddelbart gældende fællesskabsretsakt.«

5 I 11., 12., og 15. betragtning til forordning nr. 44/2001 fastslås:

»(11) Kompetencereglerne bør frembyde en høj grad af forudsigelighed og være baseret på sagsøgtes bopæl som det principielle kriterium, og dette kompetencekriterium bør altid kunne gøres gældende, undtagen i enkelte velafgrænsede tilfælde […]

(12) Som kompetencekriterium bør sagsøgtes bopæl suppleres med alternative kriterier baseret på en sags nære tilknytning til en bestemt ret eller på hensynet til god retspleje.

[…]

(15) Af hensyn til en harmonisk retspleje er det nødvendigt at mindske risikoen for parallelle retssager mest muligt og undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser i to medlemsstater. […]«

6 I forordningens 16. og 17. betragtning anføres:

»(16) Den gensidige tillid til retsplejen inden for Fællesskabet gør det berettiget, at retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, automatisk anerkendes, uden at der stilles krav om en særlig procedure, medmindre anerkendelsen bestrides.

(17) Denne samme gensidige tillid gør det også berettiget at operere med en effektiv og hurtig procedure for at erklære en retsafgørelse, der er truffet i én medlemsstat, for eksigibel i en anden medlemsstat. […]«

7 I forordningens 25. betragtning anføres:

»For at respektere medlemsstaternes internationale forpligtelser bør denne forordning ikke berøre de konventioner vedrørende særlige områder, som medlemsstaterne er parter i.«

8 Artikel 1, stk. 1 og 2, i forordning nr. 44/2001 bestemmer:

»1. Denne forordning finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område, uanset domsmyndighedens art. Den omfatter i særdeleshed ikke spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender.

2. Denne forordning finder ikke anvendelse på:

a) fysiske personers retlige status samt deres rets- og handleevne, formueforholdet mellem ægtefæller samt arv efter loven eller testamente

b) konkurs, akkord og andre lignende ordninger

c) social sikring

d) voldgift.«

9 Forordning nr. 44/2001's artikel 27, som er indeholdt i kapitel II med overskriften »Kompetence«, afdeling 9 med overskriften »Litispendens og indbyrdes sammenhængende krav«, bestemmer:

»1. Såfremt krav, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, fremsættes mellem de samme parter for retter i forskellige medlemsstater, udsætter enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, på embeds vegne sagen, indtil denne rets kompetence er fastslået.

2. Når det er fastslået, at den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, er kompetent, erklærer enhver anden ret sig inkompetent til fordel for den første.«

10 Forordning nr. 44/2001's artikel 34, som er indeholdt i kapitel III med overskriften »Anerkendelse og fuldbyrdelse«, afdeling 1 med overskriften »Anerkendelse«, bestemmer:

»En retsafgørelse kan ikke anerkendes:

1) såfremt en anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til

[…]«

11 Forordningens artikel 35, som er indeholdt i samme afdeling, har følgende ordlyd:

»1. En retsafgørelse kan endvidere ikke anerkendes, såfremt kompetencereglerne i kapitel II, afdeling 3, 4 og 6, er tilsidesat, eller der foreligger tilfælde, som omfattes af artikel 72.

2. Ved prøvelsen af de i stk. 1 nævnte kompetenceregler er den myndighed, som anmodningen rettes til, bundet af de faktiske omstændigheder, på hvilke retten i domsstaten har støttet sin kompetence.

3. Kompetencen for retterne i domsstaten kan ikke efterprøves, jf. dog stk. 1. Den i artikel 34, nr. 1), omhandlede efterprøvelse vedrørende grundlæggende retsprincipper kan ikke foretages i forhold til kompetencereglerne.«

12 Ifølge forordning nr. 44/2001's artikel 36, som er indeholdt i kapitel III, afdeling 1, »[kan] den udenlandske retsafgørelse […] [ikke] efterprøves med hensyn til sagens realitet«.

13 Forordning nr. 44/2001's artikel 38, stk. 1, som er indeholdt i kapitel III, afdeling 2 med overskriften »Fuldbyrdelse«, bestemmer:

»De i en medlemsstat trufne retsafgørelser, som er eksigible i den pågældende stat, kan fuldbyrdes i en anden medlemsstat, når de efter anmodning fra en berettiget part er blevet erklæret for eksigible i sidstnævnte stat.«

14 I forordningens artikel 43, stk. 1, anføres, at »[d]en afgørelse, der træffes om anmodningen om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, kan appelleres af begge parter«.

15 I forordningens artikel 45 fastsættes:

»1. Den ret, der behandler en appel i medfør af artikel 43 […], kan kun afslå at erklære en retsafgørelse for eksigibel eller ophæve en afgørelse om eksigibilitet af en af de i artikel 34 og 35 anførte grunde. […]

2. Den udenlandske retsafgørelse kan i intet tilfælde efterprøves med hensyn til sagens realitet.«

16 Forordning nr. 44/2001's artikel 71, som er indeholdt i kapitel VII med overskriften »Forholdet til andre instrumenter«, bestemmer:

»1. Denne forordning berører ikke konventioner, hvori medlemsstaterne er parter, og som på særlige områder fastsætter regler for retternes kompetence samt for anerkendelse eller fuldbyrdelse af retsafgørelser.

2. Med henblik på at sikre en ensartet fortolkning anvendes stk. 1 på følgende måde:

a) denne forordning er ikke til hinder for, at en ret i en medlemsstat, der er part i en konvention vedrørende et særligt område, kan anse sig for kompetent i medfør af den pågældende konvention, også selv om sagsøgte har bopæl på en medlemsstats område, der ikke er part i den pågældende konvention. Den ret, ved hvilken sagen er anlagt, anvender under alle omstændigheder artikel 26

b) retsafgørelser, der i en medlemsstat er truffet af en ret, som har anset sig for kompetent i medfør af en konvention vedrørende et særligt område, anerkendes og fuldbyrdes i de øvrige medlemsstater i overensstemmelse med denne forordning.

Såfremt både domsstaten og den medlemsstat, som anmodningen rettes til, er parter i en konvention vedrørende et særligt område, som fastsætter betingelser for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, anvendes disse betingelser. Under

alle omstændigheder kan de bestemmelser i denne forordning, der vedrører proceduren for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, finde anvendelse.«

*CMR*

17 CMR finder ifølge dens artikel 1 »uden hensyn til parternes bopæl og nationalitet anvendelse på enhver aftale om udførelse mod vederlag af befordring af gods med køretøj ad landevej, når stedet for godsets overtagelse og bestemmelsesstedet […] er beliggende i to forskellige lande, af hvilke i det mindste det ene er et kontraherende land«.

18 CMR blev forhandlet inden for rammerne af De Forenede Nationers Økonomiske Kommission for Europa. Mere end 50 stater, heriblandt alle Den Europæiske Unions medlemsstater, har tiltrådt CMR.

19 I CMR's artikel 23 fastsættes:

»1. Skal fragtføreren i henhold til bestemmelserne i denne konvention yde erstatning for helt eller delvist tab af godset, beregnes denne erstatning efter godsets værdi på stedet og tidspunktet for overtagelsen.

[…]

3. Erstatningen kan dog ikke overstige 8,33 regeringsenheder for hvert kilogram manglende bruttovægt.

4. Herudover skal fragt, toldafgifter og andre omkostninger, der er påløbet i anledning af godsets befordring, tilbagebetales med hele beløbet ved fuldstændigt tab af godset og med et forholdsmæssigt beløb ved delvist tab; i øvrigt skal der ikke betales erstatning.

[…]

7. Den i konventionen anførte regningsenhed er de af Den Internationale Valutafond definerede særlige trækningsrettigheder. Det i stk. 3 nævnte beløb omregnes til den nationale valuta i den stat, hvor den domstol, der behandler sagen, ligger […]

[…]«

20 I CMR's artikel 31 bestemmes følgende:

»1. Søgsmål vedrørende tvistigheder om befordringer, som er omfattet af denne konvention, kan foruden ved en domstol i et kontraherende land, hvorom parterne er enige, anlægges ved domstolene i et land, på hvis område:

a) sagsøgte har sin sædvanlige bopæl, sit hovedforretningssted eller den filial eller det agentur, hvorigennem fragtaftalen blev indgået, eller

b) det sted, hvor godset overtoges til befordring, eller bestemmelsesstedet er beliggende

og kan ikke anlægges ved nogen anden domstol.

2. Er søgsmål vedrørende tvistigheder af den i denne artikels stk. 1 nævnte art anlagt ved en efter dette stykke kompetent domstol, eller er dom afsagt i en sådan sag af en sådan domstol, kan nyt søgsmål på samme grundlag mellem de samme parter ikke anlægges, medmindre afgørelsen [fra] den domstol, ved hvilken det første søgsmål blev anlagt, ikke kan fuldbyrdes i det land, i hvilket det nye søgsmål anlægges.

3. Når en dom afsagt af en domstol i et kontraherende land vedrørende en i denne artikels stk. 1 omhandlet tvist kan fuldbyrdes i dette land, kan den også fuldbyrdes i hvert af de andre kontraherende lande, så snart de i vedkommende land gældende formforskrifter er blevet opfyldt. Disse formforskrifter må ikke omfatte muligheden for fornyet prøvelse af sagen.

4. Bestemmelserne i stk. 3 i denne artikel finder anvendelse på domme efter domsforhandling, udeblivelsesdomme og retsforlig, men ikke på domme, som kun har foreløbig eksekutionskraft, eller på afgørelser, hvorved det pålægges en sagsøger, som helt eller delvist taber sagen, af denne grund at udrede erstatning ud over sagsomkostningerne.

[…]«

**Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål**

21 I april 2001 blev der indgået en aftale mellem Siemens Nederland NV (herefter »Siemens«) og TNT om befordring af gods ad landevej fra Zoetermeer (Nederlandene) til Unterschleissheim (Tyskland). Godsets værdi og vægt var henholdsvis 103 540 DEM (52 939 EUR) og 12 kg.

22 Godset blev imidlertid ikke leveret på bestemmelsesstedet.

23 I maj 2002 anlagde TNT et anerkendelsessøgsmål mod AXA, Siemens' forsikringsselskab, ved Rechtbank te Rotterdam (Nederlandene) med påstand om, at det blev fastslået, at TNT ikke var ansvarlig over for AXA for noget tab som følge af bortkomsten af godset, bortset fra et beløb på 11,50 EUR pr. kg, i alt 138 EUR, i henhold til CMR's artikel 23, der fastsætter de anvendelige regler for det erstatningsbeløb, der kan kræves. Rechtbank te Rotterdam frifandt AXA ved dom af 4. maj 2005. TNT indbragte denne dom for Gerechtshof te 's-Gravenhage (Nederlandene).

24 I august 2004 anlagde AXA et erstatningssøgsmål mod TNT ved Landgericht München (Tyskland) med påstand om erstatning for det tab, som Siemens havde lidt på grund af godsets bortkomst. Eftersom der allerede var en verserende sag i Nederlandene mellem de samme parter og vedrørende den samme transport, gjorde TNT gældende, at Landgericht München på grund af litispendens-reglen i CMR's artikel 31, stk. 2, ikke havde kompetence til at påkende AXA's søgsmål.

25 Ved afgørelser af 4. april og af 7. september 2006 (herefter »Landgericht Münchens retsafgørelser«) afviste Landgericht München TNT's indsigelse støttet på CMR's artikel 31, stk. 2, og fastsatte en erstatning, som skulle udredes af denne virksomhed.

26 Den 6. marts 2007 anmodede AXA Rechtbank te Utrecht om, at Landgericht Münchens retsafgørelser i henhold til forordning nr. 44/2001 blev erklæret eksigible i Nederlandene. Efter at voorzieningenrechter (dommer, som træffer afgørelse i sager om foreløbige forholdsregler mv.) ved Rechtbank te Utrecht havde imødekommet denne begæring ved kendelse af 28. marts 2007, anmodede TNT den 4. maj 2007 Rechtbank te Utrecht om at ophæve denne kendelse og afvise fuldbyrdelsen af disse retsafgørelser eller i det mindste udsætte afgørelsen vedrørende begæringen om fuldbyrdelse af disse, indtil Gerechtshof te 's-Gravenhage havde truffet afgørelse i en appelsag til prøvelse af dommen afsagt af Rechtbank te Rotterdam den 4. maj 2005.

27 TNT havde til støtte for sit søgsmål ved Rechtbank te Utrecht anført, at anerkendelse af Landgericht Münchens retsafgørelser åbenbart ville stride mod grundlæggende retsprincipper i Nederlandene. Selskabet gjorde gældende, at Landgericht München på grund af litispendens-reglen i CMR's artikel 31, stk. 2, ikke havde kompetence til at påkende AXA's søgsmål.

28 AXA bestred dette synspunkt og gjorde gældende, at den nederlandske ret ikke i henhold til artikel 35, stk. 3, i forordning nr. 44/2001 kunne efterprøve den tyske rets kompetence, idet de i artikel 34, nr. 1), i forordning nr. 44/2001 omhandlede grundlæggende retsprincipper ikke finder anvendelse på kompetencereglerne.

29 Rechtbank te Utrecht forkastede TNT's appel ved kendelse af 18. juli 2007. På dette tidspunkt havde Gerechtshof te 's-Gravenhage endnu ikke truffet afgørelse i den af TNT anlagte appelsag.

30 Rechtbank te Utrecht var af den opfattelse, at TNT ikke kunne påberåbe sig artikel 34, nr. 1), i forordning nr. 44/2001 som begrundelse for at nægte anerkendelse af den tyske rets kompetence, eftersom kompetencereglerne ikke vedrører de i artikel 34, nr. 1), omhandlede grundlæggende retsprincipper, således som det præciseres i forordningens artikel 35, stk. 3.

31 TNT iværksatte kassationsappel af kendelsen afsagt af Rechtbank te Utrecht den 18. juli 2007. Ifølge selskabet havde denne ret overset den omstændighed, at CMR's artikel 31 i medfør af artikel 71, stk. 2, litra b), andet afsnit, i forordning nr. 44/2001 fraviger forbuddet mod at efterprøve kompetencen for retterne i domsstaten, jf. forordningens artikel 35, stk. 3.

32 Under disse omstændigheder har Hoge Raad der Nederlanden besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 71, stk. 2, litra b), andet afsnit, i forordning nr. 44/2001 fortolkes således, at

a) reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse i forordning nr. 44/2001 kun viger for en specialkonventions regler om anerkendelse og fuldbyrdelse, hvis specialkonventionens regler gør krav på eksklusivitet, eller

b) det, såfremt anerkendelses- og fuldbyrdelsesbetingelserne i specialkonventionen og i forordning nr. 44/2001 er anvendelige på samme tid, altid er specialkonventionens betingelser, der skal anvendes, mens betingelserne i forordning nr. 44/2001 skal lades ude af betragtning, også selv om specialkonventionen ikke gør krav på at have eksklusiv virkning i forhold til andre internationale anerkendelses- og fuldbyrdelsesregler?

2) Har Domstolen, med henblik på at forhindre indbyrdes afvigende afgørelser i den i det første spørgsmål omhandlede situation med kolliderende regler, kompetence til at fortolke den i Genève den 19. maj 1956 undertegnede konvention om fragtaftaler ved international godsbefordring ad landevej (CMR) for så vidt angår det i denne konventions artikel 31 regulerede område?

3) Såfremt det andet spørgsmål besvares bekræftende, og det første spørgsmål, litra a), ligeledes besvares bekræftende, skal reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse i CMR's artikel 31, stk. 3 og 4, da fortolkes således, at den ikke gør krav på eksklusivitet og levner plads til anvendelse af andre internationale fuldbyrdelsesregler, der muliggør anerkendelse eller fuldbyrdelse, såsom forordning nr. 44/2001?

For det tilfælde, at Domstolen besvarer det første spørgsmål, litra b), og tillige det andet spørgsmål bekræftende, stiller Hoge Raad af hensyn til den videre bedømmelse af kassationsappellen endvidere de tre følgende spørgsmål:

4) Giver CMR's artikel 31, stk. 3 og 4, retten i den stat, som anmodningen rettes til, beføjelse til i forbindelse med en anmodning om en erklæring om, at en retsafgørelse kan fuldbyrdes, at efterprøve, om retten i domsstaten havde international kompetence til at påkende tvisten?

5) Skal artikel 71, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 fortolkes således, at i tilfælde af kollision mellem litispendens-reglerne i CMR-konventionen og i forordning nr. 44/2001 har CMR-konventionens litispendens-regel forrang for litispendens-reglen i forordning nr. 44/2001?

6) Vedrører det i Nederlandene anlagte anerkendelsessøgsmål og det i Tyskland anlagte erstatningssøgsmål det »samme grundlag« som omhandlet i CMR's artikel 31, stk. 2?«

**Om de præjudicielle spørgsmål**

*Indledende bemærkninger*

33 Indledningsvis bemærkes, at tvisten mellem TNT og AXA både henhører under anvendelsesområdet for CMR og forordning nr. 44/2001.

34 Tvisten vedrører på den ene side en aftale om befordring af gods ad landevej, der fastsætter en adresse i Nederlandene som stedet for godsets overtagelse og en adresse i Tyskland som bestemmelsessted. Betingelserne for anvendelse af CMR, der er angivet i dennes artikel 1, er således opfyldt.

35 Tvister, der er forbundet med befordring af gods ad landevej, mellem medlemsstater henhører på den anden side under »det civil- og handelsretlige område«, jf. artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 44/2001. Befordring af gods ad landevej er desuden ikke et af de udtømmende opregnede områder, der fremgår af denne artikel, som er udelukket fra forordningens anvendelsesområde.

36 Indledningsvis bemærkes også, at for så vidt som forordning nr. 44/2001 erstatter Bruxelleskonventionen af 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved efterfølgende konventioner om nye medlemsstaters tiltrædelse af denne konvention (herefter »Bruxelleskonventionen«), gælder den af Domstolen anlagte fortolkning af denne konventions bestemmelser desuden også for forordningens bestemmelser, når disse kan sidestilles med hinanden (dom af 14.5.2009, sag C-180/06, Ilsinger, Sml. I, s. 3961, præmis 41, og af 16.7.2009, sag C-189/08, Zuid-Chemie, Sml. I, s. 6917, præmis 18).

37 Artikel 71 i forordning nr. 44/2001, der ønskes fortolket i denne sag, erstatter Bruxelleskonventionens artikel 57, som vedrørende konventioner på særlige områder (herefter »specialkonventioner«), angav:

»1. Denne konvention berører ikke konventioner, som de kontraherende stater har tiltrådt eller vil tiltræde, og som på særlige områder fastsætter regler for retternes kompetence samt for anerkendelse eller fuldbyrdelse af retsafgørelser.

2. Med henblik på at sikre en ensartet fortolkning skal stk. 1 anvendes på følgende måde:

a) Denne konvention er ikke til hinder for, at en ret i en kontraherende stat, der er part i en konvention vedrørende et særligt område, kan anse sig for kompetent i medfør af denne sidstnævnte konvention, også selv om sagsøgte har bopæl i en kontraherende stat, der ikke er part i den pågældende konvention […]

b) Afgørelser, der i en kontraherende stat træffes af en ret, som har anset sig for kompetent i medfør af en konvention vedrørende et særligt område, anerkendes og fuldbyrdes i de øvrige kontraherende stater i overensstemmelse med nærværende konvention.

Såfremt både domsstaten og den stat, som begæringen rettes til, er parter i en konvention vedrørende et særligt område, som fastsætter betingelser for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, anvendes disse betingelser. […]

[…]«

38 Ved anvendelsen af ordene »eller vil« præciserede Bruxelleskonventionens artikel 57, stk. 1, at reglerne i denne konvention ikke er til hinder for at anvende andre regler, som de kontraherende stater tiltræder i fremtiden ved indgåelse af specialkonventioner. Disse ord er ikke gentaget i artikel 71, stk. 1, i forordning nr. 44/2001. Dette giver følgelig ikke medlemsstaterne mulighed for ved indgåelse af nye specialkonventioner eller ændring af allerede gældende konventioner at indføre regler, der har forrang for reglerne i forordning nr. 44/2001. Denne konstatering bekræftes af retspraksis, hvorefter medlemsstaterne, efterhånden som fælles regler vedtages, ikke længere har ret

til at indgå internationale aftaler, der berører disse regler (jf. bl.a. dom af 31.3.1971, sag 22/70, Kommissionen mod Rådet, »Europæisk Vejtransportoverenskomst«, Sml. 1970, s. 41, org.ref.: Rec. s. 263, præmis 17-19, og af 5.11.2002, sag C-467/98, Kommissionen mod Danmark, »open skies«, Sml. I, s. 9519, præmis 77).

39 Hvad derimod angår regler, såsom CMR's artikel 31, som medlemsstaterne allerede var bundet af ved ikrafttrædelsen af forordning nr. 44/2001, afspejler forordningens artikel 71 samme systematik som Bruxelleskonventionens artikel 57 og er affattet med næsten samme ordlyd. Domstolens fortolkning af Bruxelleskonventionen skal derfor tages i betragtning.

40 Det er i lyset af disse indledende bemærkninger og henset til sammenhængen mellem de forskellige forelagte spørgsmål, at det første og det femte spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 71 i forordning nr. 44/2001 skal undersøges samlet og først. Spørgsmålene vedrørende fortolkning af CMR behandles efterfølgende.

*Fortolkning af artikel 71 i forordning nr. 44/2001*

41 Med sit første og sit femte spørgsmål spørger den forelæggende ret nærmere bestemt, om artikel 71 i forordning nr. 44/2001 i en sag som den i hovedsagen omhandlede skal fortolkes således, at reglerne om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse, der er fastsat i en specialkonvention, såsom litispendens-reglen i CMR's artikel 31, stk. 2, og den i CMR's artikel 31, stk. 3, angivne regel om eksigibilitet, finder anvendelse.

42 Således som det er anført i forelæggelsesafgørelsen, rejser dette spørgsmål sig, dels fordi litispendens-reglen i CMR og i forordning nr. 44/2001, om end de er formuleret ens, kan have et forskelligt anvendelsesområde, alt efter om CMR og national retspraksis herom eller forordning nr. 44/2001 og Domstolens praksis vedrørende denne forordning anvendes, dels fordi det er nødvendigt for den nederlandske ret, der har fået forelagt AXA's begæring om at få Landgericht Münchens retsafgørelser erklæret eksigible, at vide, om den kan efterprøve Landgericht Münchens kompetence til at træffe afgørelse i det erstatningssøgsmål, som AXA havde indbragt for denne ret.

43 Med hensyn til det sidstnævnte har TNT gjort gældende, at CMR's artikel 31, stk. 3, tillader en sådan efterprøvelse, mens AXA er af den opfattelse, at en efterprøvelse af Landgericht Münchens kompetence er udelukket ved artikel 35, stk. 3, i forordning nr. 44/2001. Til støtte herfor har AXA for de nederlandske retter gjort gældende, at anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser vedrørende international godsbefordring ad landevej reguleres af forordning nr. 44/2001 og ikke af CMR.

44 Ifølge fast retspraksis skal der ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse ikke blot tages hensyn til dennes ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (jf. bl.a. dom af 18.5.2000, sag C-301/98, KVS International, Sml. I, s. 3583, præmis 21, af 16.10.2008, sag C-298/07, Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände, Sml. I, s. 7841, præmis 15, og af 23.12.2009, sag C-403/09 PPU, Detiček, Sml. I, s. 12193, præmis 33). Med henblik på at besvare det første og det femte præjudicielle spørgsmål skal der tages hensyn til såvel ordlyden af artikel 71 i forordning nr. 44/2001 og formålet med denne artikel som den sammenhæng, som artikel 71 indgår i, og de formål, der forfølges med forordningen.

45 Ifølge ordlyden af artikel 71 i forordning nr. 44/2001 skal reglerne i en specialkonvention og ikke dem, der er fastsat i forordning nr. 44/2001, i princippet anvendes, når tvisten henhører under anvendelsesområdet for den pågældende specialkonvention.

46 Således som navnlig både den nederlandske og den tjekkiske regering har gjort gældende, fremgår det af ordlyden af forordningens artikel 71, stk. 1, ifølge hvilken forordningen »[ikke] berører« specialkonventioner, at fællesskabslovgiver har bestemt, at disse konventioner skal finde anvendelse i tilfælde af regelkollision.

47 Denne fortolkning bekræftes af forordningens artikel 71, stk. 2, i hvilken det angives, at når specialkonventionen, som både domsstaten og den stat, som begæringen rettes til, er parter i, fastsætter betingelser for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, anvendes disse betingelser. Artikel 71, stk. 2, angår udtrykkeligt kun situationer inden for Unionen. Det følger heraf, at uanset forklaringen i forordningens 25. betragtning, hvorefter specialkonventioner ikke berøres for at respektere medlemsstaternes internationale forpligtelser over for tredjelande, har lovgiver også ved forordningens artikel 71 villet, at specialkonventioner skulle anvendes inden for selve Unionen.

48 Det fremgår derfor, at formålet med artikel 71 i forordning nr. 44/2001 er at sikre, at reglerne, der er fastsat under hensyn til de særlige omstændigheder, der gør sig gældende inden for et særligt område, respekteres (jf. for så vidt angår Bruxelleskonventionens artikel 57 dom af 6.12.1994, sag C-406/92, Tatry, Sml. I, s. 5439, præmis 24, og af 28.10.2004, sag C-148/03, Nürnberger Allgemeine Versicherung, Sml. I, s. 10327, præmis 14). Domstolen har med hensyn til dette formål fastslået, at reglerne, der er fastsat i specialkonventioner, har den virkning, at de udelukker anvendelsen af Bruxelleskonventionens bestemmelser vedrørende samme spørgsmål (jf. i denne retning Tatry-dommen, præmis 25).

49 Selv om det fremgår af ovenstående betragtninger, at det i artikel 71 i forordning nr. 44/2001 bestemmes, at på områder, der er reguleret af specialkonventioner, anvendes disse, kan denne anvendelse dog ikke medføre en tilsidesættelse af principperne, der ligger bag det retlige samarbejde på det civil- og handelsretlige område inden for Unionen, såsom principperne, der er angivet i 6., 11., 12. og 15.-17. betragtning til forordning nr. 44/2001, om fri bevægelighed for retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, forudsigelighed med hensyn til, hvilke retter der har kompetence, og dermed retssikkerhed for borgerne, god retspleje, størst mulig mindskelse af risikoen for parallelle retssager og gensidig tillid til retsplejen inden for Unionen.

50 Det er nødvendigt at respektere alle disse principper af hensyn til det indre markeds funktion, som er formålet med forordning nr. 44/2001, jf. forordningens første betragtning.

51 Artikel 71 i forordning nr. 44/2001 kan ikke gives en rækkevidde, der er i strid med de principper, der ligger til grund for den lovgivning, som den er en del af. Denne artikel kan derfor ikke fortolkes således, at en specialkonvention som CMR på et område, der er omfattet af forordningen, såsom godsbefordring ad landevej, kan føre til resultater, der er mindre gunstige for virkeliggørelsen af det indre markeds funktion end dem, som følger af forordningens bestemmelser.

52 Denne konstatering er i overensstemmelse med fast retspraksis, ifølge hvilken de konventioner, som medlemsstaterne har indgået med tredjelande, ikke kan anvendes i forholdet mellem medlemsstaterne til skade for EU-rettens formål (jf. i denne retning dom af 22.9.1988, sag 286/86, Deserbais, Sml. s. 4907, præmis 18, af 6.4.1995, forenede sager C-241/91 P og C-242/91 P, RTE og ITP mod Kommissionen, Sml. I, s. 743, præmis 84, og af 22.10.2009, sag C-301/08, Bogiatzi, Sml. I, s. 10185, præmis 19).

53 Det følger heraf, at reglerne om retternes kompetence, herunder litispendens-reglerne, der er angivet i specialkonventionerne, som er omhandlet i artikel 71 i forordning nr. 44/2001, kun kan anvendes inden for Unionen, i det omfang de, som anført i forordningens 11., 12. og 15. betragtning, frembyder en høj grad af forudsigelighed, fremmer god retspleje og formindsker risikoen for parallelle retssager mest muligt.

54 For så vidt angår anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser er de relevante principper dem, der er angivet i 6., 16. og 17. betragtning til forordning nr. 44/2001, om

fri bevægelighed for retsafgørelser og gensidig tillid til retsplejen (favor executionis) (jf. bl.a. dom af 14.12.2006, sag C-283/05, ASML, Sml. I, s. 12041, præmis 23, af 10.2.2009, sag C-185/07, Allianz og Generali Assicurazioni Generali, Sml. I, s. 663, præmis 24, og af 28.4.2009, sag C-420/07, Apostolides, Sml. I, s. 3571, præmis 73). Reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse i specialkonventionerne, der er omhandlet i artikel 71 i forordning nr. 44/2001, kan kun anvendes inden for Unionen i det omfang, disse principper respekteres.

55 Med hensyn til det ovennævnte princip om gensidig tillid har Domstolen præciseret, at den domstol, som begæringen rettes til, ikke vil have bedre mulighed end retten i domsstaten for at tage stilling til, hvorvidt den sidstnævnte ret har kompetence. Forordning nr. 44/2001 giver ikke bemyndiger til, på nær visse begrænsede undtagelser, at en medlemsstats rets kompetence efterprøves af en ret i en anden medlemsstat (dommen i sagen Allianz og Generali Assicurazioni Generali, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis). CMR's artikel 31, stk. 3, kan derfor kun anvendes inden for Unionen, hvis den gør det muligt at virkeliggøre målene om fri bevægelighed for retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område og om gensidig tillid til retsplejen inden for Unionen på betingelser, der er mindst lige så gunstige som dem, der følger af anvendelsen af forordning nr. 44/2001.

56 I lyset af det ovenfor anførte skal det første og det femte spørgsmål besvares med, at artikel 71 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at reglerne om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse, der er fastsat i en specialkonvention, såsom litispendens-reglen i CMR's artikel 31, stk. 2, og den i CMR's artikel 31, stk. 3, angivne regel om eksigibilitet, finder anvendelse i en sag som den i hovedsagen omhandlede under forudsætning af, at de frembyder en høj grad af forudsigelighed, fremmer god retspleje og formindsker risikoen for parallelle retssager mest muligt, og at de på betingelser, der er mindst lige så gunstige som dem, der følger af forordningen, sikrer fri bevægelighed for retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område og gensidig tillid til retsplejen inden for Unionen (favor executionis).

*Fortolkning af CMR's artikel 31*

57 Med sit andet spørgsmål spørger den forelæggende ret, om Domstolen har kompetence til at fortolke CMR's artikel 31. Såfremt dette spørgsmål besvares bekræftende, ønsker retten med sit tredje, fjerde og sjette spørgsmål en nærmere fortolkning af denne artikel.

Det andet spørgsmål

58 Eftersom CMR ikke indeholder en bestemmelse, der tillægger Domstolen kompetence, kan Domstolen kun give den anmodede fortolkning af CMR's artikel 31, hvis dette henhører under Domstolens kompetence i henhold til artikel 267 TEUF.

59 Det følger imidlertid af fast retspraksis, at kompetencen til at afgive præjudicielle udtalelser om fortolkningsspørgsmål, som det også fremgår af ovennævnte bestemmelse, kun omfatter regler, der indgår i EU-retten (jf. i denne retning bl.a. dom af 17.7.1997, sag C-130/95, Giloy, Sml. I, s. 4291, præmis 21, af 10.1.2006, sag C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze m.fl., Sml. I, s. 289, præmis 63, og af 1.6.2006, sag C-453/04, innoventif, Sml. I, s. 4929, præmis 29).

60 For så vidt angår internationale overenskomster er det ubestridt, at de overenskomster, som Unionen har tiltrådt, udgør en integrerende del af Unionens retsorden og derfor kan gøres til genstand for en anmodning om præjudiciel afgørelse (jf. i denne retning bl.a. dom af 30.4.1974, sag 181/73, Haegeman, Sml. s. 449, præmis 3-6, af 30.9.1987, sag 12/86, Demirel, Sml. s. 3719, præmis 7, og af 11.9.2007, sag C-431/05, Merck Genéricos - Produtos Farmacêuticos, Sml. I, s. 7001, præmis 31).

61 Domstolen har derimod i princippet ikke kompetence til inden for rammerne af en præjudiciel forelæggelse at fortolke internationale overenskomster, der er indgået mellem medlemsstaterne og tredjelande (jf. i denne retning dom af 27.11.1973, sag 130/73, Vandeweghe m.fl., Sml. s. 1329, præmis 2, og kendelse af 12.11.1998, sag C-162/98, Hartmann, Sml. I, s. 7083, præmis 9, samt Bogiatzi-dommen, præmis 24).

62 Det er kun, når og for så vidt som Unionen har overtaget de beføjelser, der tidligere udøvedes af medlemsstaterne inden for anvendelsesområdet for en international konvention, som ikke er indgået af Unionen, og disse konventionsbestemmelser derfor binder Unionen, at Domstolen har kompetence til at fortolke en sådan konvention (jf. bl.a. dom af 12.12.1972, forenede sager 21/72-24/72, International Fruit Company m.fl., Sml. 1972, s. 295, org.ref.: Rec. s. 1219, præmis 18, og af 3.6.2008, sag C-308/06, Intertanko m.fl., Sml. I, s. 4057, præmis 48, samt Bogiatzi-dommen, præmis 25). I den foreliggende sag kan det imidlertid ikke hævdes, at CMR's regler om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse er bindende for Unionen. Det fremgår tværtimod af fortolkningen i denne dom af artikel 71 i forordning nr. 44/2001, at reglerne, der er fastsat i CMR, kun kan finde anvendelse inden for Unionen under forudsætning af, at principperne, der ligger til grund for denne forordning, respekteres.

63 På grundlag af det ovenstående skal det andet spørgsmål besvares med, at Domstolen ikke har kompetence til at fortolke CMR's artikel 31.

Det tredje, det fjerde og det sjette spørgsmål

64 Henset til besvarelsen af det andet spørgsmål er det ufornødent, at Domstolen besvarer det tredje, det fjerde og det sjette spørgsmål.

**Sagens omkostninger**

65 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

**1) Artikel 71 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at reglerne om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse, der er fastsat i en konvention vedrørende et særligt område, såsom litispendens-reglen i artikel 31, stk. 2, i konventionen om fragtaftaler ved international godsbefordring ad landevej, undertegnet i Genève den 19. maj 1956, som ændret ved protokollen undertegnet i Genève den 5. juli 1978, og den i denne konventions artikel 31, stk. 3, angivne regel om eksigibilitet, finder anvendelse i en sag som den i hovedsagen omhandlede under forudsætning af, at de frembyder en høj grad af forudsigelighed, fremmer god retspleje og formindsker risikoen for parallelle retssager mest muligt, og at de på betingelser, der er mindst lige så gunstige som dem, der følger af forordningen, sikrer fri bevægelighed for retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område og gensidig tillid til retsplejen inden for Unionen (favor executionis).**

**2) Den Europæiske Unions Domstol har ikke kompetence til at fortolke artikel 31 i konventionen om fragtaftaler ved international godsbefordring ad landevej med senere ændringer.**

Underskrifter